

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o temi Rio+20: bilanca in obeti (dodatno mnenje)

(2013/C 44/11)

Poročevalec: **Hans-Joachim WILMS**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 14. novembra 2012 sklenil, da v skladu s členom 29(A) izvedbenih določb poslovnika pripravi dodatno mnenje o naslednji temi:

Rio+20: bilanca in obeti

(dodatno mnenje).

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 22. novembra 2012.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 485. plenarnem zasedanju 12. in 13. decembra 2012 (seja z dne 13. decembra) s 152 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Sklepi

1.1.1 Sklepni dokument konference Združenih narodov o trajnostnem razvoju v Riu de Janeiru letos (konferenca Rio+20) z naslovom *Prihodnost, ki si jo želimo*, ni izpolnil pričakovanj EESO. V njem predvsem ni dovolj upoštevana nujnost kriznih razmer na našem planetu. Kljub temu pa vsebuje več elementov, na katere se je mogoče opreti tudi v EU. Predvsem je treba izpostaviti soglasje na svetovni ravni glede „zelenega gospodarstva“ kot pomembnega elementa trajnostnega razvoja, pri čemer se upošteva tudi socialna razsežnost, ter soglasje glede procesa, ki naj bi ob tesnem usklajevanju z razvojnimi cilji tisočletja omogočil določitev svetovnih ciljev na področju trajnostnega razvoja.

1.1.2 EESO izraža zadovoljstvo, da je bila civilna družba v pripravah na konferenco in na njej močno angažirana; tako so nastale mnoge inovativne zamisli in nove povezave.

1.1.3 EESO je v času pred konferenco in med njo izpolnil svojo nalogo posrednika med civilno družbo in institucijami EU. Druge institucije EU so pozitivno ocenile njegova prizadevanja za spodbujanje dialoga s civilno družbo v Evropski uniji in zunaj nje.

1.2 Priporočila

1.2.1 EESO meni, da je treba v proces po konferenci Rio+20 in v izvajanje sprejetih sklepov vključiti civilno družbo. Zato izrecno pozdravlja vsa prizadevanja drugih institucij v tej smeri. Kot pred konferenco bo EESO še naprej spodbujal dialog s civilno družbo o vprašanih trajnostnega razvoja, v katerega bodo vključeni tudi evropske organizacije in mreže civilne

družbe, nacionalni ekonomsko-socialni sveti ter sveti za trajnostni razvoj.

1.2.2 EESO bo aktivno sodeloval pri opredelitvi svetovnih ciljev trajnostnega razvoja, tako da bo kot pred konferenco Rio+20 spodbujal dialog s civilno družbo v EU, pa tudi s svojimi partnerji civilne družbe v tretjih državah. Pri tem si bo predvsem prizadeval za združevanje akterjev, ki sodelujejo v procesu priprave ciljev trajnostnega razvoja, in tistih, ki so vključeni v proces za razvojne cilje tisočletja. Zaradi svojih izkušenj in sestave lahko EESO poleg tega prispeva h konkretnemu razvoju zelenega gospodarstva, vključno s socialno razsežnostjo, ter k varstvu pravic civilne družbe do sodelovanja na svetovni ravni.

1.2.3 EESO pozdravlja sklepe Sveta o konferenci z dne 25. oktobra 2012, v katerih so napovedani ambiciozni ukrepi za čas po Rio+20, ki naj bi se izvajali v okviru strategije Evropa 2020 in strategije EU za trajnostni razvoj, ter napovedano revizijo slednje. Po mnenju EESO je potrebna obsežna razprava s civilno družbo o trajnostnem razvoju v EU, ki jo bo Odbor v okviru svojega dela še naprej spodbujal.

2. Prispevek EESO h konferenci Rio+20

2.1 EESO je v mnenju z dne 22. septembra 2011 o sporočilu Komisije *Vrh Rio+20: na poti k okolju prijaznemu gospodarstvu in boljšemu upravljanju* (CESE 1386/2011) ⁽¹⁾ navedel svoja stališča o vprašanih, ki naj bi bila obravnavana na konferenci ZN o trajnostnem razvoju junija 2012, in tako prispeval k medinstitucionalnemu procesu odločanja, sprejel pa je tudi akcijski načrt za obdobje do konference. Cilj akcijskega načrta je bil predvsem spodbujanje dialoga o temah konference s civilno družbo v Evropi in zunaj nje. V tem mnenju želi

⁽¹⁾ UL C 376, 22.12.2011, str. 102–109.

Odbor narediti bilanco konference Rio+20 ob upoštevanju zahtev Odbora ter orisati obete za ukrepe, ki naj bi sledili.

2.2 EESO je v zvezi s konferenco Rio+20 sledil dvojnemu pristopu.

2.2.1 Na evropski ravni si je na podlagi mnenja, ki ga je sprejel septembra 2011, prizadeval za dialog z evropskimi organizacijami in mrežami civilne družbe; tako je februarja 2012 organiziral veliko konferenco s civilno družbo. Rezultat konference je bilo sprejetje vrste ključnih zahtev, naslovljenih na pogajalce v Riu, ki so bile nato vključene v mnenje EESO z naslovom *Stališče EESO o pripravi konference ZN o trajnostnem razvoju (Rio+20) (CESE/486/2012)* ⁽²⁾. Mnenje je bilo sprejeto pravočasno, še preden je Svet EU marca 2012 določil pogajalski mandat. Tako je EESO izpolnil svojo nalogo posrednika med evropsko civilno družbo in institucijami EU.

2.2.2 Sočasno z zgornjimi dejavnostmi je EESO vodil dvostranske razprave o teh vprašanjih tudi s svojimi institucionalnimi partnerji, predvsem iz Brazilije, Kitajske in Rusije. Na enem od večstranskih srečanj maja 2012 je bilo doseženo soglasje glede skupnih ključnih izjav, ki so bile pozneje v Riu temelj za civilni dialog s predstavniki tudi drugih držav.

2.3 EESO je aktivno sodeloval pri konferenci Rio+20 in je organiziral tri dobro obiskane dogodke. Skupaj z brazilskim svetom za gospodarski in socialni razvoj je organiziral dialoga o vprašanjih trajnostnega razvoja: prvega s predstavniki civilne družbe iz Brazilije, drugega pa s predstavniki iz vseh držav BRICS. Poleg tega je v paviljonu EU izvedel dogodek na temo modelov udeležbe civilne družbe, ki se ga je udeležil tudi predsednik Evropske komisije. Delegacija EESO je na konferenci sodelovala v delegaciji EU, iz česar se je porodila želja po okrepljenem medinstitucionalnem sodelovanju tudi pri ukrepih po konferenci.

3. Ocena EESO konference Rio+20

3.1 EESO izraža zadovoljstvo, ker sklepni dokument konference ZN o trajnostnem razvoju v Riu de Janeiru letos (konferenca Rio+20) z naslovom *Prihodnost, ki si jo želimo*, priča o svetovni zavezi trajnostnemu razvoju z okoljskega, socialnega in gospodarskega vidika. Vendar pa EESO izraža obžalovanje, ker je rezultat pogajanj v celoti manj zavezujoč, kot si je želela civilna družba in kot je EESO navedel v svojih mnenjih. Predvsem ni dovolj upoštevana nujnost razmer na našem planetu.

EESO obžaluje tudi, da sklepno besedilo ne omenja mejnih obremenitev našega planeta.

3.2 Hkrati pa je konferenca spodbudila močno angažiranost civilne družbe, ki seže precej dlje, kot je bilo določeno s pogajanjem na politični ravni. To angažiranost je treba izkoristiti tudi v času po Riu, med drugim zato, da se nadaljujejo in oblikujejo procesi, ki so se začeli na konferenci. Konferenca v Riu namreč ni bila zgolj srečanje političnih vrhov, temveč tudi srečanje mnogih, ki imajo voljo in ustvarjalnost ter si bodisi neumorno prizadevajo za spremembo vzorcev naših gospodarskih dejavnosti bodisi pripravljajo in predstavljajo neštete konkretne pobude za preoblikovanje.

3.3 Vsekakor pa sklepni dokument vsebuje več elementov, na katere se je mogoče opreti tudi v EU. Predvsem je treba izpostaviti soglasje, doseženo na svetovni ravni, glede „zelenega gospodarstva“ kot pomembnega elementa trajnostnega razvoja, pri čemer se upošteva tudi socialna razsežnost, ter soglasje glede procesa, ki naj bi ob tesnem usklajevanju z razvojnimi cilji tisočletja omogočil določitev svetovnih ciljev na področju trajnostnega razvoja.

3.4 V luči ključnih zahtev EESO iz obdobja pred konferenco je mogoče o sklepnem dokumentu ugotoviti naslednje:

3.4.1 Pomembna prednostna naloga EESO za konferenco je bil boj proti revščini. Odbor je pozval k dostopu do zadostne količine hrane, čiste vode in trajnostne energije. To področje ima v sklepnem dokumentu velik pomen, čeprav po mnenju mnogih vprašanja glede možnosti financiranja niso bila dovolj pojasnjena. Razvojni cilji tisočletja in zaveze so bile okrepljene. Kljub temu pa Odbor izraža kritiko, ker pravice žensk niso dovolj poudarjene.

3.4.2 Naslednja prednostna naloga EESO za konferenco je bila socialna razsežnost preoblikovanja. EESO se je zavzemal za pošten prehod k bolj trajnostnemu gospodarstvu in zato pozdravlja dejstvo, da je bilo to prvič omenjeno v besedilu ZN. Ravno tako z zadovoljstvom poudarja, da je v sklepnem dokumentu priznana vloga socialnih partnerjev, predvsem delojemalcev, ki si aktivno prizadevajo za spremembe. Poleg tega so priznani dostojno delo, enakost spolov, izobraževanje in nadaljnje usposabljanje, omenjena pa je tudi pozitivna vloga, ki jo lahko imajo minimalni socialni standardi.

⁽²⁾ UL C 143, 22.5.2012, str. 39–42.

3.4.3 EESO je v pripravah na konferenco Rio+20 in tudi med njo vedno znova opozarjal na nujnost učinkovitega vključevanja civilne družbe. V zvezi s tem je v besedilu iz Ria najti nekaj pozitivnih točk. Vendar pa bi bilo po mnenju EESO zaželeno, da bi bile splošne izjave bolj konkretne, npr. vključevanje forumov z več zainteresiranimi stranmi, kot so ekonomsko-socialni sveti, v razvoj nacionalnih politik na področju trajnostnega gospodarstva. Kar zadeva dodatno zahtevo glede vprašanj upravljanja, ki jo je postavil tudi EESO, namreč uvedbo funkcije varuha človekovih pravic za prihodnje generacije, ki bo pristojen za upoštevanje dolgoročnih perspektiv, potrebnih za trajnostne politike, je bil generalni sekretar ZN na konferenci zaprosen za dodatno analizo.

3.4.4 Z vidika preostalih ključnih zahtev EESO pozdravlja soglasje glede desetletnega okvira za trajnostne vzorce potrošnje in proizvodnje, omembo načela gospodarnosti z viri, priznanje, da je treba BDP dopolniti z drugimi kazalniki, ter priznanje vloge podjetij.

4. Ukrepi po konferenci Rio+20 na ravni Združenih narodov in Evropske unije

4.1 EESO je prepričan, da se bo šele pri izvajanju sklepov in procesov iz Ria pokazalo, ali je bila konferenca uspešna. Po njegovem mnenju mora to potekati ob vključevanju in aktivni udeležbi civilne družbe.

4.2 Ob začetku letošnje generalne skupščine ZN v New Yorku so bili sproženi procesi, ki naj bi vodili k ustanovitvi političnega foruma na visoki ravni za vključitev treh razsežnosti trajnostnega razvoja in za opredelitev svetovnih ciljev trajnostnega razvoja. Po mnenju EESO je treba pri tem opozoriti, da doslej – kljub zelo pozitivnim navedbam v sklepnem dokumentu Rio+20 – še ni bilo mogoče zabeležiti zadostnega vključevanja civilne družbe v te procese.

4.3 Pri opredelitvi ciljev trajnostnega razvoja se je treba trenutno osredotočiti predvsem na postopkovna vprašanja, ne le z vidika možnosti za udeležbo civilne družbe, temveč tudi glede povezave med procesom za razvojno agendo po letu 2015, ki se je že začel, in novim procesom za oblikovanje ciljev trajnostnega razvoja. Sklepni dokument Rio+20 navaja, da je treba oba procesa nujno povezati, akterji v obeh pa se še niso dokončno opredelili.

4.4 EESO je že julija 2012 organiziral večji dogodek s civilno družbo, da bi v Bruslju seznanjal z rezultati iz Ria. Pri tem se je pokazalo, da opredelitev ciljev trajnostnega razvoja velja za

prednostno temo po konferenci, za katero je potrebna razprava v družbi. Ravno tako je bila na dogodku jasno izražena zahteva sodelujočih, da se že od začetka združi proces opredeljevanja ciljev trajnostnega razvoja z revizijo razvojnih ciljev tisočletja, če naj bi po letu 2015 imeli na voljo splošno razvojno agendo. Poleg tega je bilo na tem dogodku, pa tudi na drugih dogodkih s civilno družbo, organiziranih po konferenci, vedno znova poudarjeno, da mora EU to, kar je zahtevala v Riu, tudi uresničiti. Zato EESO meni, da je treba preveriti, ali so temeljne strategije EU v skladu z njenimi zahtevami na konferenci, pa naj bo to strategija Evropa 2020 in njena trajnostna razsežnost ali pa strategija EU za trajnostni razvoj.

4.5 Medinstitucionalni pogovori, ki jih je EESO organiziral po Rio+20, so razkrili voljo do sodelovanja in tudi pripravljenost za vključevanje civilne družbe.

4.6 EESO pozdravlja javno spletno posvetovanje, ki ga je v okviru priprave sporočila o ukrepih po konferenci organizirala Komisija. Sporočilo naj bi bilo objavljeno spomladi 2013. EESO bo sočasno s posvetovanjem organiziral skupne dogodke. Spomladi 2013 naj bi Komisija objavila tudi sporočilo o razvojni agendi za obdobje po letu 2015, EESO pa pripravila mnenje o tej tematiki. Okoljsko pomembnejši vidiki iz Ria se bodo po napovedih pristojnega komisarja izvajali v okviru 7. okoljskega akcijskega programa, ki naj bi bil objavljen še pred koncem leta.

4.7 EESO pozdravlja sklepe o konferenci Rio+20, ki jih je 25. oktobra 2012 sprejel Svet Evropske unije, zlasti poudarek na potrebi po vključevanju civilne družbe. Ravno tako pozdravlja napoved ambicioznih ukrepov po Rio+20, ki naj bi se izvajali v okviru strategije Evropa 2020 in strategije EU za trajnostni razvoj. Glede zadnje EESO izraža zadovoljstvo, ker naj bi bila revidirana glede na rezultate iz Ria. K temu je Odbor pozval v mnenju z dne 21. septembra 2011.

5. Vloga EESO v procesu po Riu

5.1 Tako akterji civilne družbe kot druge institucije EU si želijo nadaljnje aktivne udeležbe EESO v procesu po konferenci Rio+20.

5.2 EESO lahko prispeva tako, da bo še naprej mesto, kjer poteka družbeni dialog o vprašanih trajnostnega razvoja, in posrednik med civilno družbo ter institucijami EU, vključno z evropskimi organizacijami in mrežami civilne družbe, nacionalnimi ekonomsko-socialnimi sveti ter sveti za trajnostni razvoj.

5.3 Na podlagi svojih izkušenj lahko Odbor še zlasti pomaga pri vprašanjih, povezanih s strukturo za udeležbo civilne družbe; sem sodijo npr. konkretne pravice civilne družbe do informiranja, posvetovanja in odziva na njene prispevke.

5.4 EESO je edina institucija EU, ki je ustanovila poseben organ za trajnostni razvoj, da bi upoštevala večplastno naravo te tematike. To je po konferenci v Rio bolj aktualno kot kdaj koli prej. Pri vprašanjih, povezanih z „zelenim gospodarstvom“, lahko EESO zaradi svoje sestave poda konkretne predloge o okvirnih pogojih, ki jih je treba vzpostaviti v ta namen. Predvsem lahko pomaga pri konkretni opredelitvi socialne razsežnosti trajnostnega razvoja, pri čemer se pripravijo operativni

predlogi za pošten prehod k trajnostnemu razvoju. Priprava svetovnih ciljev trajnostnega razvoja sodi med elemente procesa po Rio+20, pri katerem je prispevek EESO nujen. Kot v času pred konferenco ima lahko EESO tudi tukaj pomembno vlogo pri spodbujanju dialoga s civilno družbo v EU, pa tudi s svojimi civilnodružbenimi partnerji zunaj Unije.

5.5 Po mnenju EESO je nujna obsežna razprava o trajnostnem razvoju v EU s civilno družbo, ki jo bo v okviru svojega dela še naprej spodbujal, zlasti v zvezi z vidiki strategije Evropa 2020, ki so pomembni za Rio, in v zvezi z revizijo strategije EU za trajnostni razvoj.

V Bruslju, 13. decembra 2012

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
